

POPIS DAT VEŘEJNÉ SPRÁVY

ALICE BINDEROVÁ

28. 2. 2025

DIGITÁLNÍ
A INFORMAČNÍ
AGENTURA_

STRUKTURA VÝUKOVÉHO BLOKU

- Úvod - proč popisovat data?
- Teorie popisu dat
- Popis dat v praxi
- Využití popisu dat
- Workshop – tvorba popisu dat
- *Oběd*
- *Přestávka*

CO BUDETE POTŘEBOVAT NA WORKSHOP

- Nástroj Archi (<https://archimatetool.com>)
- Šablonu Archi pro popis dat
- Návod na tvorbu popisu dat v Archi

<https://data.gov.cz/popis-dat/nastroje-pro-popis-dat/>

ÚVOD DO POPISU DAT

STRATEGIE SPRÁVY DAT

Specifický cíl 1.3 Zajištění dohledatelnosti, srozumitelnosti a kategorizace dat:

Opatření 1.3.1 Popsat data a definovat jejich význam:

- *Existuje a je udržován aktuální popis struktury a významu dat v informačních systémech dle standardů a metodických doporučení DIA, minimálně ve všech prioritních oblastech (tzv. **datový slovník**)*

ČASTÉ_OTÁZKY_PŘI_PRÁCI_S_DATY_

Existují potřebná data? Jsou sdílená?

Jsou to ta data, která hledám?

Je to primární zdroj dat? Kdo data tvoří?

Dá se na data spolehnout? Jsou garantovaná?

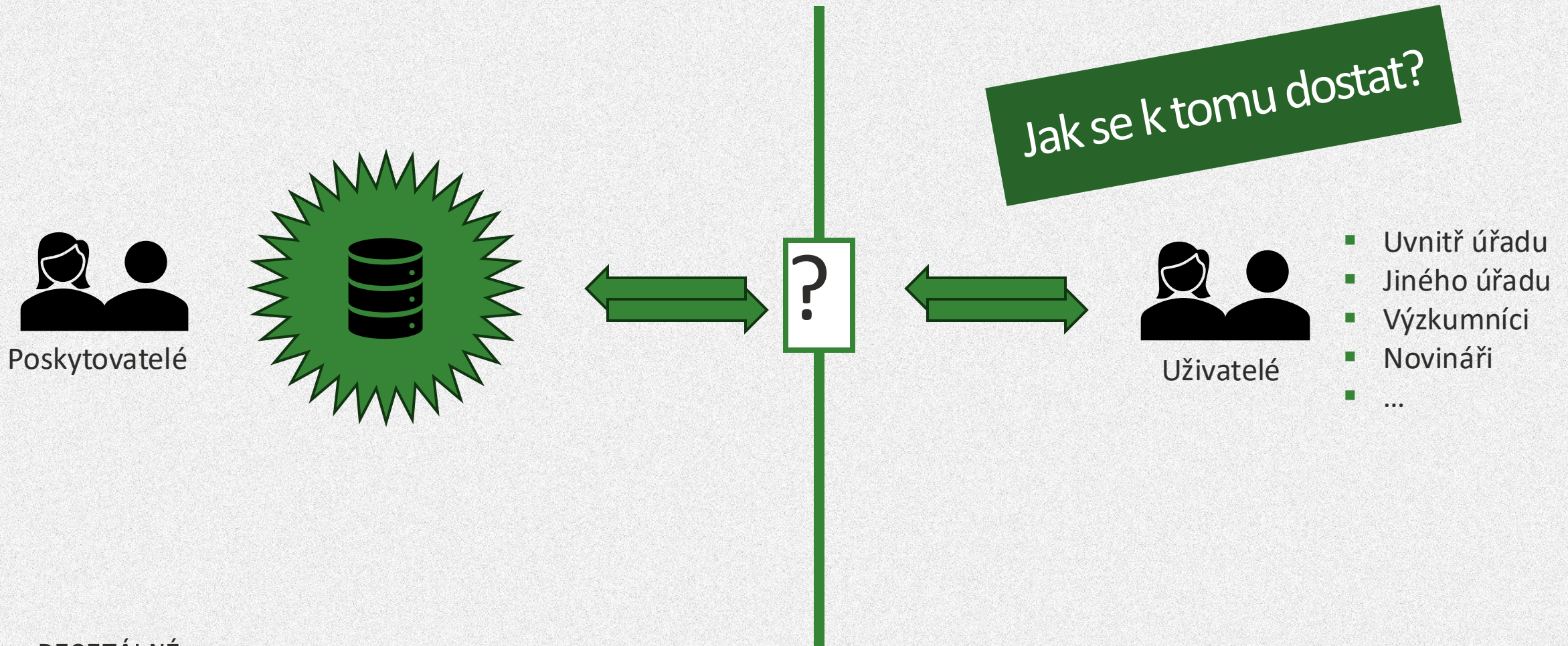
POPIS DAT – CO A PROČ?

Kolik vozidel je průměrně na silnicích Prahy 5 každé ráno?

POPIS DAT – CO A PROČ?

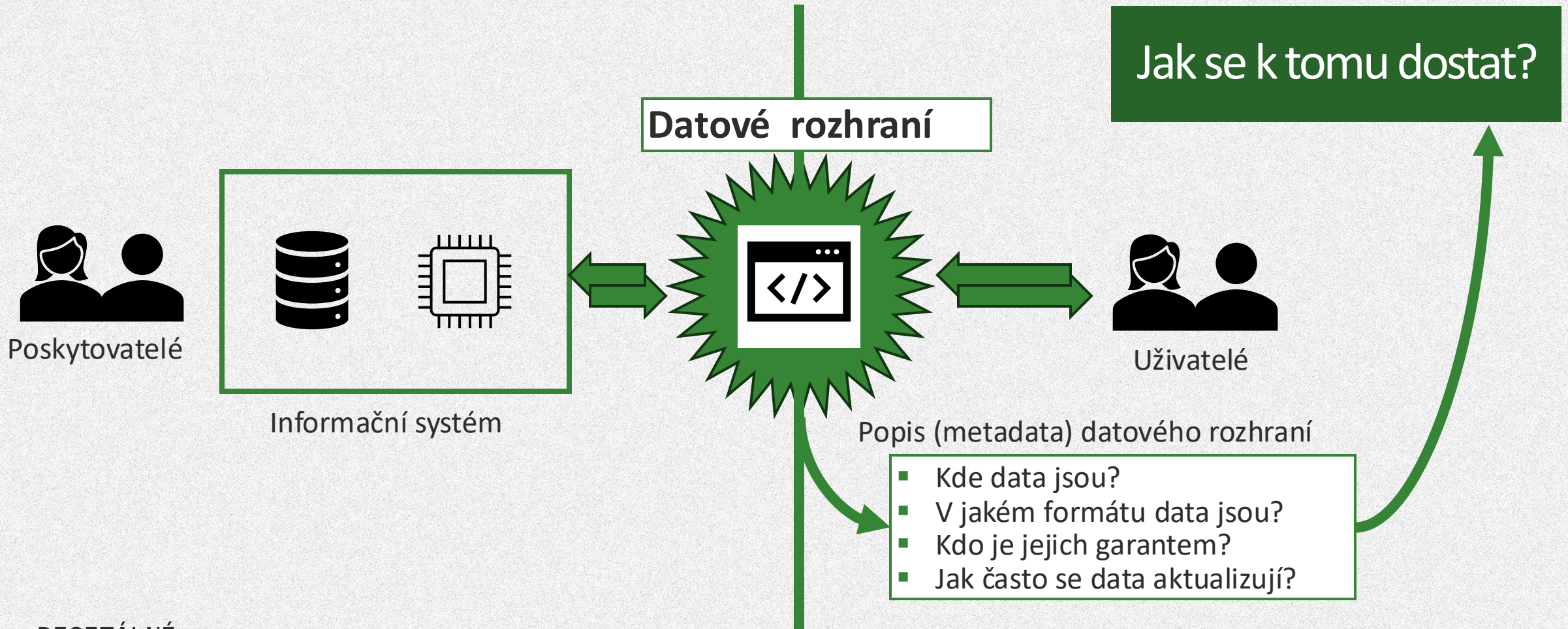
KOLIK VOZIDEL JE PRŮMĚRNĚ NA SILNICÍCH PRAHY 5 KAŽDÉ RÁNO?

POPIS DAT – CO A PROČ?

KOLIK VOZIDEL JE PRŮMĚRNĚ NA SILNICÍCH PRAHY 5 KAŽDÉ RÁNO?

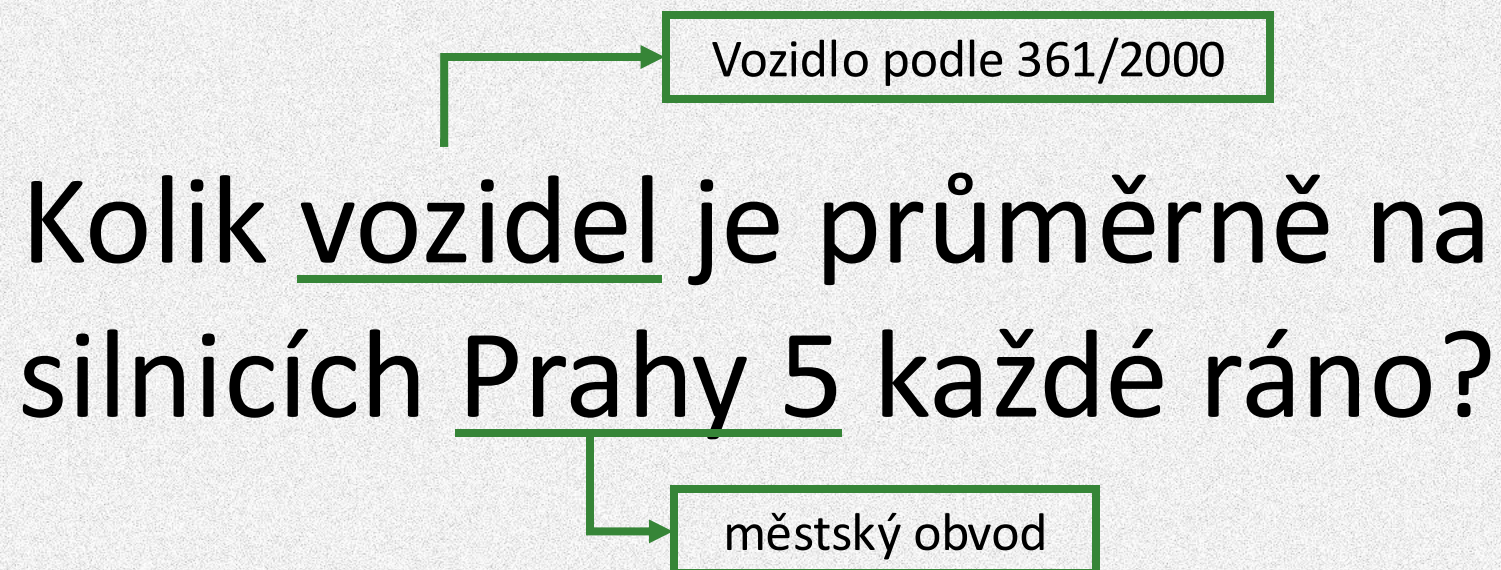

POPIS DAT – CO A PROČ?

Kolik vozidel je průměrně na silnicích Prahy 5 každé ráno?

POPIS DAT – CO A PROČ?

POPIS DAT – CO A PROČ?

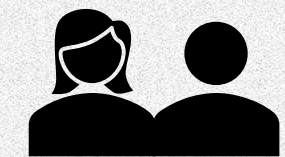

POPIS DAT – CO A PROČ?

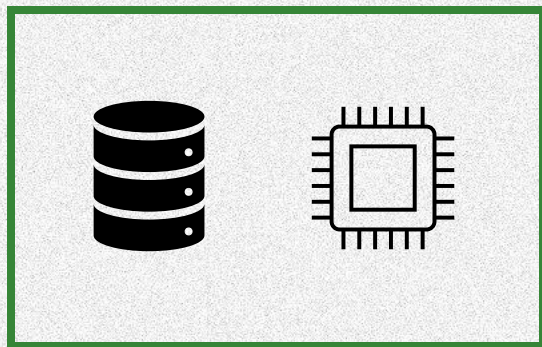
KOLIK VOZIDEL JE PRŮMĚRNĚ NA SILNICÍCH PRAHY 5 KAŽDÉ RÁNO?

Jak si udělat pořádek ve svých datech?

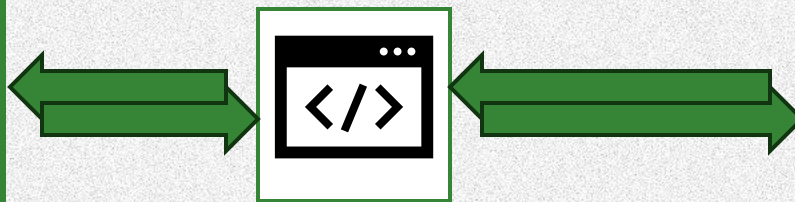
Jak získat spolehlivá data?

Poskytovatelé

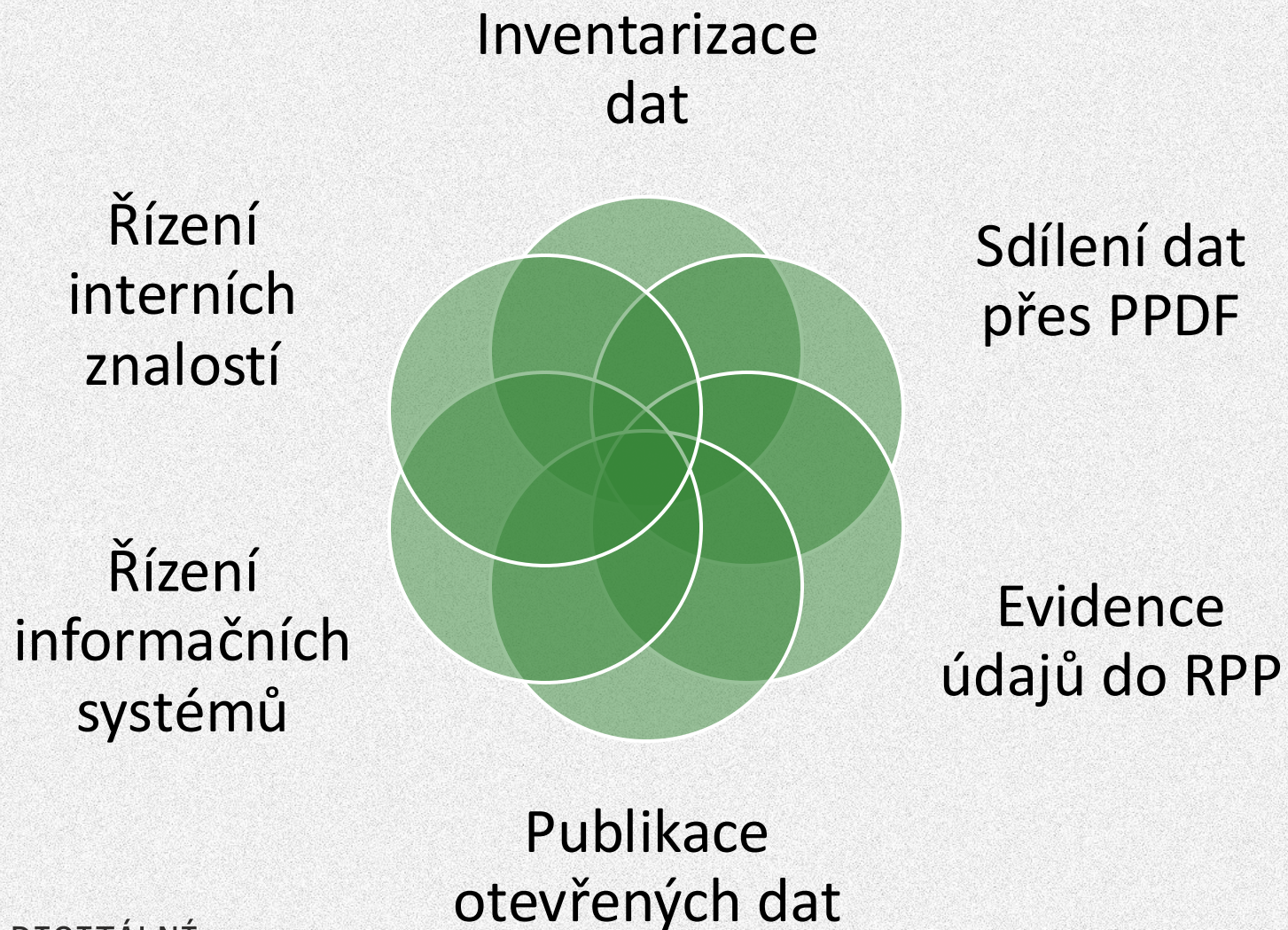
Informační systém

Uživatelé

POPIS DAT – CO A PROČ?

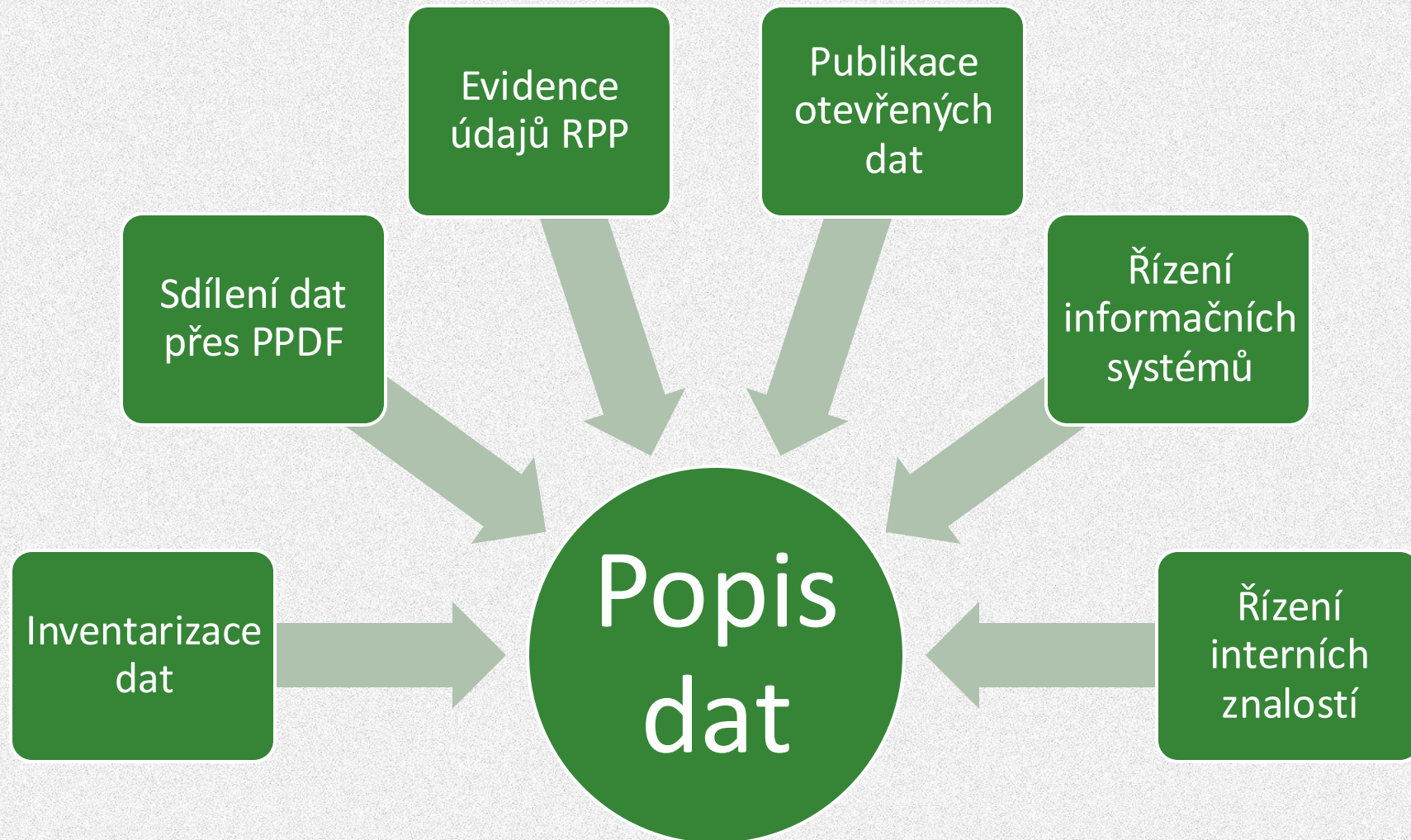
Jak to dělat?

Jak to dělat efektivně?

Jak to dělat pouze jednou?

POPIS DAT – CO A PROČ?

POPIS DAT – CO A PROČ?

- Popis struktury a **významu** dat pomocí datových slovníků
- Využití existující praxe ze soukromého i veřejného sektoru v ČR i EU
- Srozumitelné pro lidi i pro stroje (**strojově čitelné**)

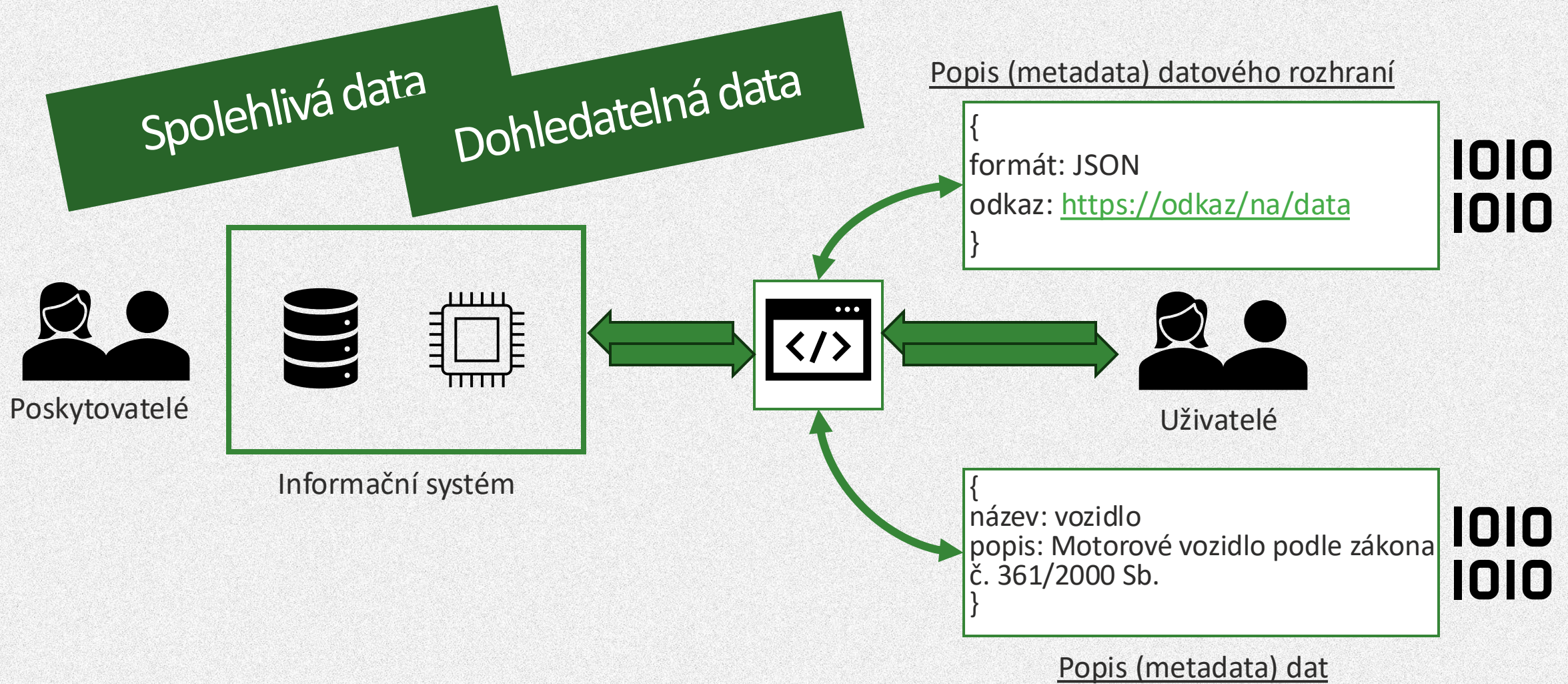
Specifický cíl 1.3 Zajištění dohledatelnosti, srozumitelnosti a kategorizace dat:

Opatření 1.3.1 Popsat data a definovat jejich význam:

- *Existuje a je udržován aktuální **popis struktury a významu dat** v informačních systémech dle standardů a metodických doporučení DIA, minimálně ve všech prioritních oblastech (tzv. **datový slovník**)*

POPIS DAT – CO A PROČ?

TEORIE POPISU DAT

TEORIE: POJEM

- „O kom/čem data jsou“
- = slovo nebo sousloví popisující význam osoby/věci pomocí určitých charakteristik
- Nejde o samotné slovo nebo sousloví, ale právě o daný význam, který je tímto slovem nebo souslovím pojmenován

PŘÍKLAD - FORMULÁŘ

Dodatkový formulář pro žádost o dávky:

Informace o užívaném bytu (obývaném prostoru)

TEORIE: POJEM

- „O kom/čem formuláře jsou“
- = slovo nebo sousloví popisující význam osoby/věci pomocí určitých charakteristik
- Nejde o samotné slovo nebo sousloví, ale právě o daný význam, který je tímto slovem nebo souslovím pojmenován

Žadatel o dávku

Obývaný prostor

Elektrická energie

TEORIE: ZÁKLADNÍ PRVKY POPISU DAT

POJEM = SLOVO NEBO SOUSLOVÍ
OPATŘENÉ:

- Definicí
- Zdrojem
- Popisem
- ...

SLOVNÍK = SKUPINA POJMŮ Z DANÉ
OBLASTI, NAPŘÍKLAD:

- Agenda
- Informační systém
- Zákon
- ...

TEORIE: CHARAKTERISTIKY POJMU

Název

Jednoznačný název pojmu – spisovný, bez použití zkratk, v prvním pádu jednotného čísla

Zdroj

Dokument a jeho část, v níž je pojem definován – nejlépe jako webový odkaz

Definice

Text přímo vyňatý ze zdroje, který stanovuje přesný význam pojmu

Popis

Výklad definice nebo doplňující poznámky – nemusí pocházet z nějakého zdroje

TEORIE: CHARAKTERISTIKY POJMU

Název

Řidič

Zdroj

https://www.e-sbirka.cz/eli/cz/sb/2000/361/0000-00-00/dokument/norma/cast_1/hlava_1/par_2/pism_d

Definice

Řidič je účastník provozu na pozemních komunikacích, který řídí motorové nebo nemotorové vozidlo anebo tramvaj; řidičem je i jezdec na zvířeti.

Popis

Řidič nemusí mít žádná řidičská oprávnění; například cyklista.

TEORIE: CHARAKTERISTIKY POJMU

Název

Jaké slovo/sousloví pojem vystihuje
nejlépe?

Zdroj

Kde se mohu dozvědět více?

Definice

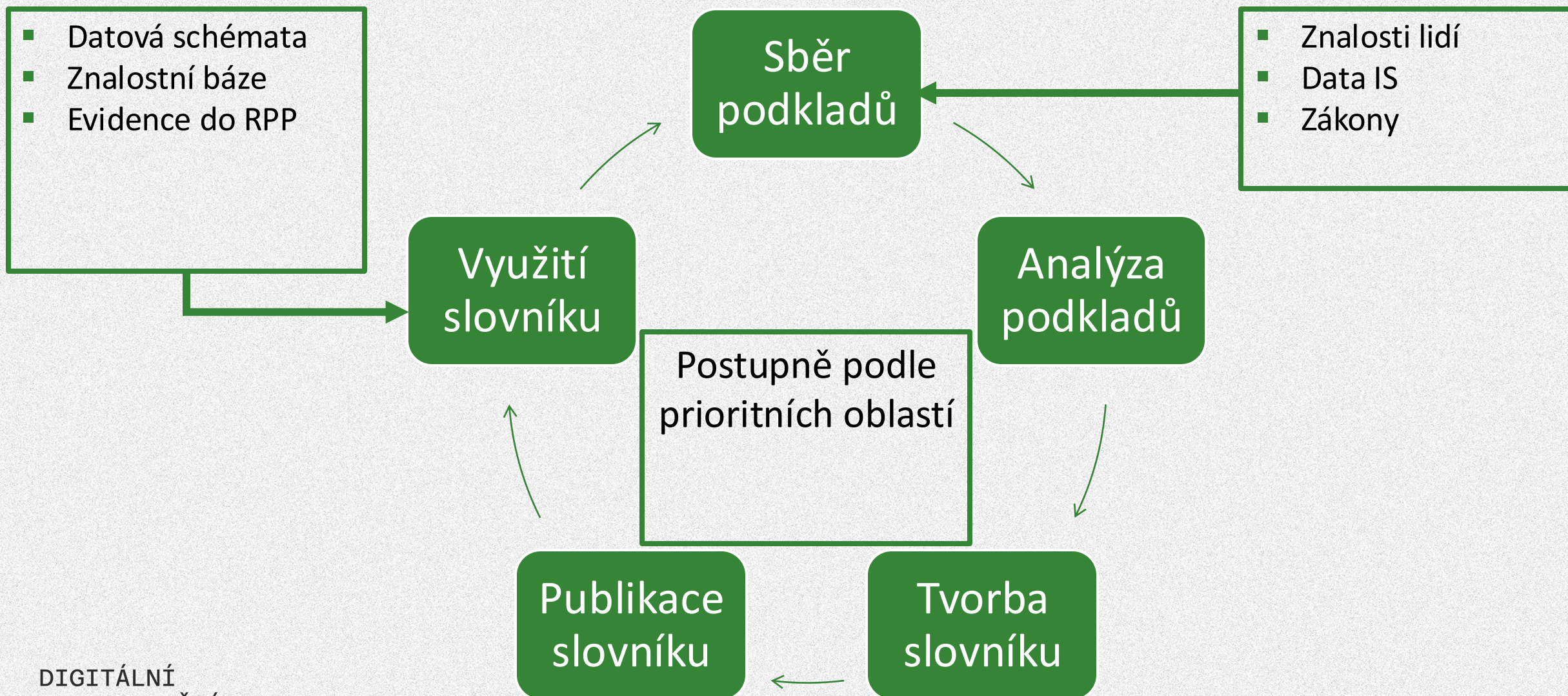
Jak mám pojem ve zdroji podle názvu najít?

Popis

Co je při používání pojmu nebo dat, které
popisuje, dobré vědět?

ŽIVOTNÍ CYKLUS POPISU DAT

TYPY POJMU

Subjekt
práva

Objekt
práva

Vlastnost

Vztah

TEORIE: SUBJEKTY PRÁVA

SUBJEKT PRÁVA JE OSOBA, KTERÁ SE ÚČASTNÍ PRÁVNÍCH VZTAHŮ.

- Tyto osoby působí na ostatní subjekty nebo objekty práva – činí, vykonávají svoji vůli.
- Lidé – manželé, studenti, děti, řidiči, cizinci,
- Organizace a soukromé subjekty – firmy, orgány veřejné moci, odbory,
- Další osoby – provozovatelé, správci, dodavatelé.

TEORIE: OBJEKTY PRÁVA

OBJEKT PRÁVA JE PŘÍČINOU VSTUPU SUBJEKTU DO PRÁVNÍHO VZTAHU.

- Každá „věc“, která je předmětem nějakého právního vztahu, je objektem práva. Na objekty práva je působeno subjekty práva – objekty z hlediska veřejné správy nemají svoji vůli a nemohou ji tedy vykonávat.
- Aktiva a hmotné předměty – vozidla, nemovitosti, zvířata, informační systémy, duševní vlastnictví, energie, suroviny, průkazy,
- Právní koncepty – agendy, osvědčení, práva, povinnosti, přestupky,
- Další abstraktní koncepty – služby, audity, pracoviště, databáze, informace.

TEORIE: NADŘÁZENÉ POJMY

- Některé pojmy se staví do určité hierarchie.
- Pojem A je nadřazený pojmu B, pokud pojem B má stejné charakteristiky, jako A, ale ještě pojem A nějak upřesňuje nebo rozděluje na jednotlivé podtypy.

TEORIE: VLASTNOSTI

- „Jaká data se o kom/o čem vedou“
- Vážou se na specifický subjekt nebo objekt práva
- Vlastnostmi nejsou provozní data!

TEORIE: VLASTNOSTI

- „Jaká data se o kom/o čem vedou“
- Vážou se na specifický subjekt nebo objekt práva
- Vlastnostmi nejsou provozní data!

Žadatel o dávku

Jméno:

Příjmení:

Rodné číslo:

Obývaný prostor

Číslo bytu:

Typ bydlení:

Podlahová plocha:

Elektrická energie

Sazba:

Jistič:

Distributor:

VLASTNOSTI

- Vlastnosti nemohou kombinovat více věcí najednou
- Vlastnost popisuje základní jednotku dat
- Vlastnosti se přebírají z nadřazených pojmů

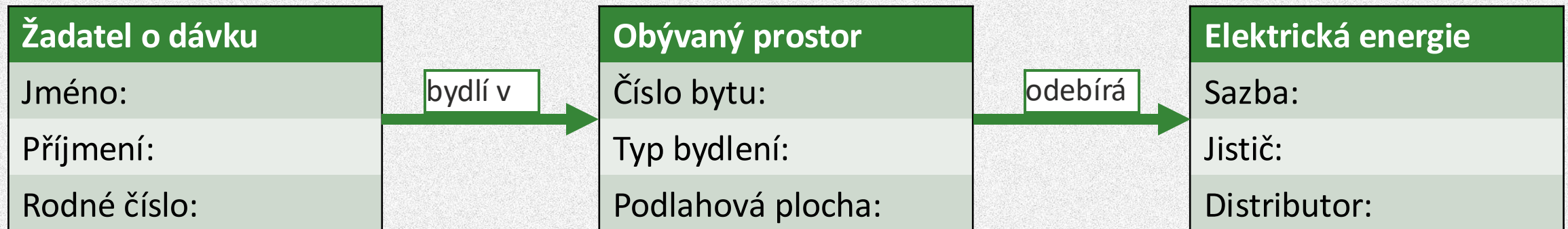
TEORIE: VZTAHY

- Věcné vztahy mezi subjekty a objekty práva

TEORIE: VZTAHY

- Věcné vztahy mezi subjekty a objekty práva

SLOVNÍKY A LOGICKÉ MODELY

SLOVNÍK

- Bez provozních údajů
- Sémantické vztahy
- „Krabíčky“ = pojmy
- S anotacemi pojmů

LOGICKÝ MODEL

- Provozní údaje (identifikátory, klíče)
- Databázové vztahy
- „Krabíčky“ = tabulky
- Bez anotací

TVORBA SLOVNÍKU: VÝBĚR NÁSTROJE NA TVORBU POPISU DAT

TABULKA:

- + Jednoduché, bez nutnosti znalosti specifických nástrojů
- S velkými slovníky je nepřehledná

SPECIFICKÝ NÁSTROJ:

- + Přehlednější
- Vyžaduje znalosti používání nástrojů

Archi
archimate modelling

Výrobní
linka

ENTERPRISE
ARCHITECT

PODPORA NÁSTROJŮ

POMOCÍ NÁVODŮ, ŠABLON A PŘÍKLADOVÝCH SLOVNÍKŮ

- Šablony – určují, kam co vyplnit
  - Návodů – vysvětlují, kam co vyplnit
  - Slovníky – ukazují na příkladu, kam co vyplnit
-
- Pro strojovou čitelnost a převod do slovníku dle OFN je důležité strukturu šablony neměnit

ŘIDIČI A VOZIDLA: SBĚR A ANALÝZA PODKLADŮ

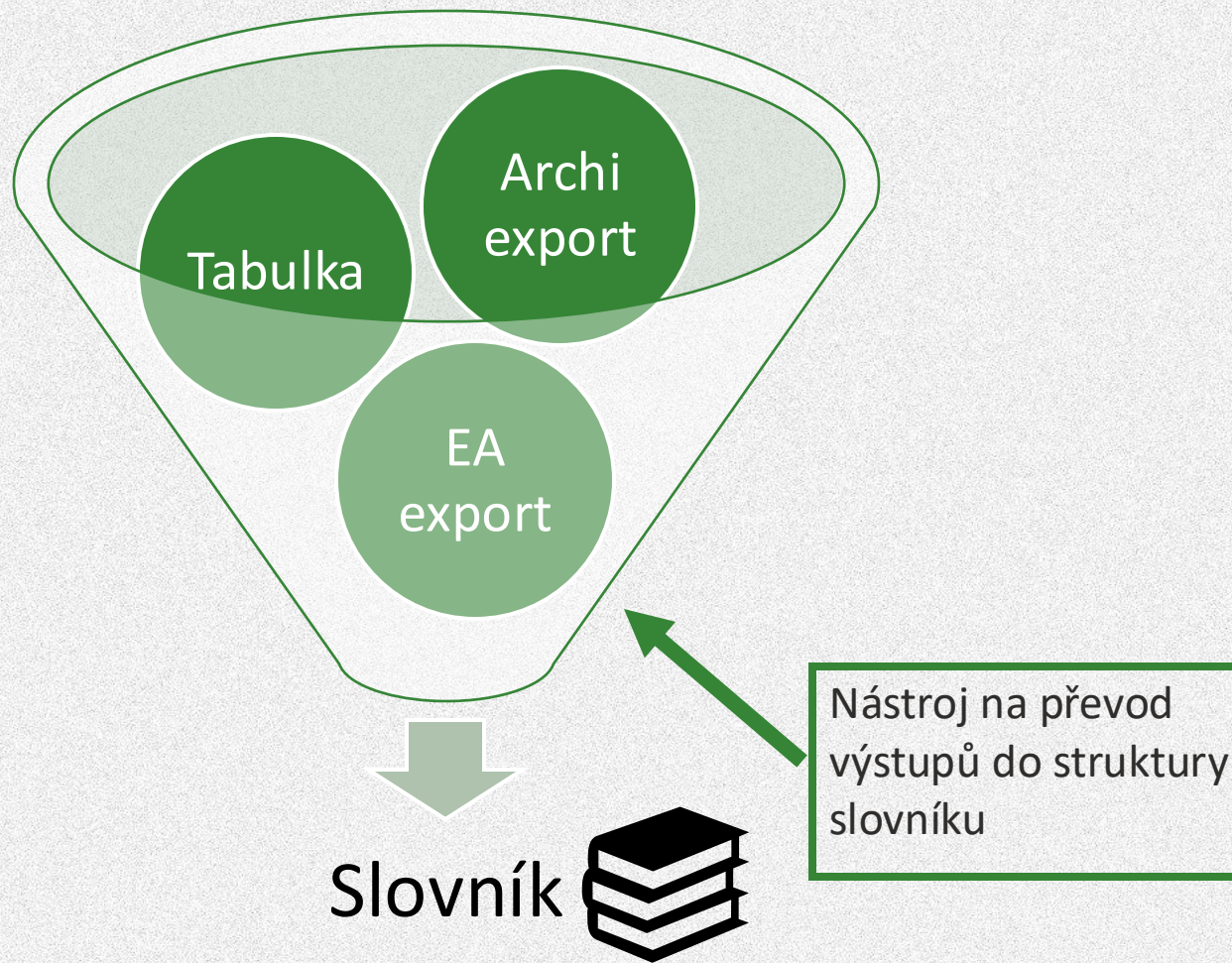
- Zákon č. 361/2000 Sb. o provozu na pozemních komunikacích a o změnách některých zákonů <https://www.e-sbirka.cz/sb/2000/361>

VYUŽITÍ POPISU DAT

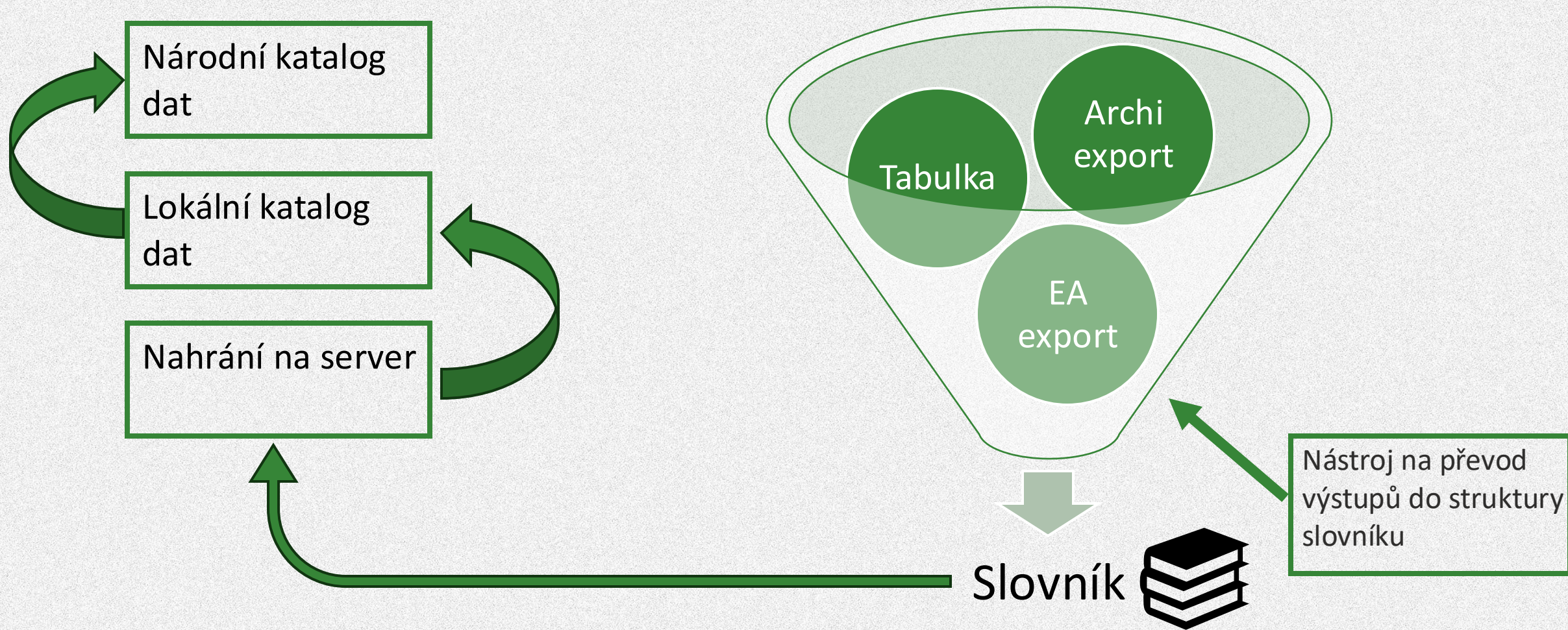

PROCES PUBLIKACE SLOVNÍKU

PROCES PUBLIKACE SLOVNÍKU

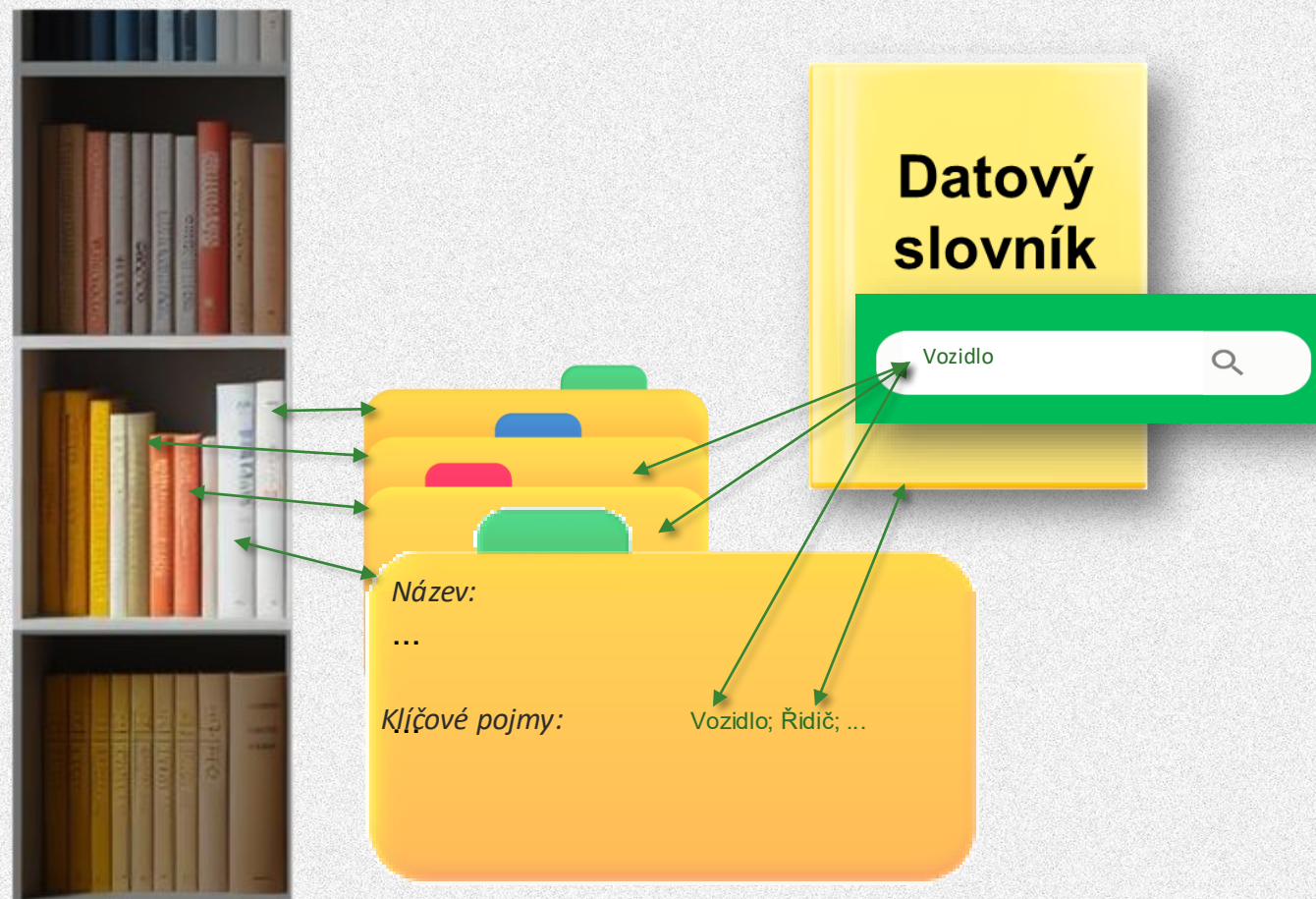

VYUŽITÍ POPISU DAT

VÝKLADOVÝ SLOVNÍK

- Údržba, zpřístupnění, zachování interních znalostí
- Popis (otevřených) dat

NÁSTROJE NA VYUŽITÍ POPISU DAT

VÝKLADOVÝ SLOVNÍK - SHOWIT

Hledat význam
není těžké.

Stačí vědět, kde hledat.

Zadejte hledané slovo

Navrhovaná slova: [Agenda](#) [Budova](#) [Vozidlo](#) [Závada](#)

Nebo si prohlédněte dostupné [slovníky](#).

VYUŽITÍ POPISU DAT

EVIDENCE ÚDAJŮ AGENDY DO REGISTRU PRÁV A POVINNOSTÍ

Tvorba slovníku

Schválení

Vyplnění do AIS
působnostního

VYUŽITÍ POPISU DAT

TVORBA DATOVÝCH SCHÉMAT

- Příklad: Otevřené formální normy – <https://ofn.gov.cz>
- OFN pro datová rozhraní (rozhraní katalogů otevřených dat)
- OFN pro slovníky

NÁSTROJE NA VYUŽITÍ POPISU DAT

TVORBA DATOVÝCH SCHÉMAT - DATASPECER

Dataspecer specification manager		
List of data specifications		Show everything ▾
		+ CREATE NEW
Name	Tags	Actions
Agenda	RPP	DETAIL DELETE
Ustanovení právního předpisu	RPP	DETAIL DELETE
Datová schránka	RPP	DETAIL DELETE
Adresní místo	RPP	DETAIL DELETE
Orgán veřejné moci	RPP	DETAIL DELETE

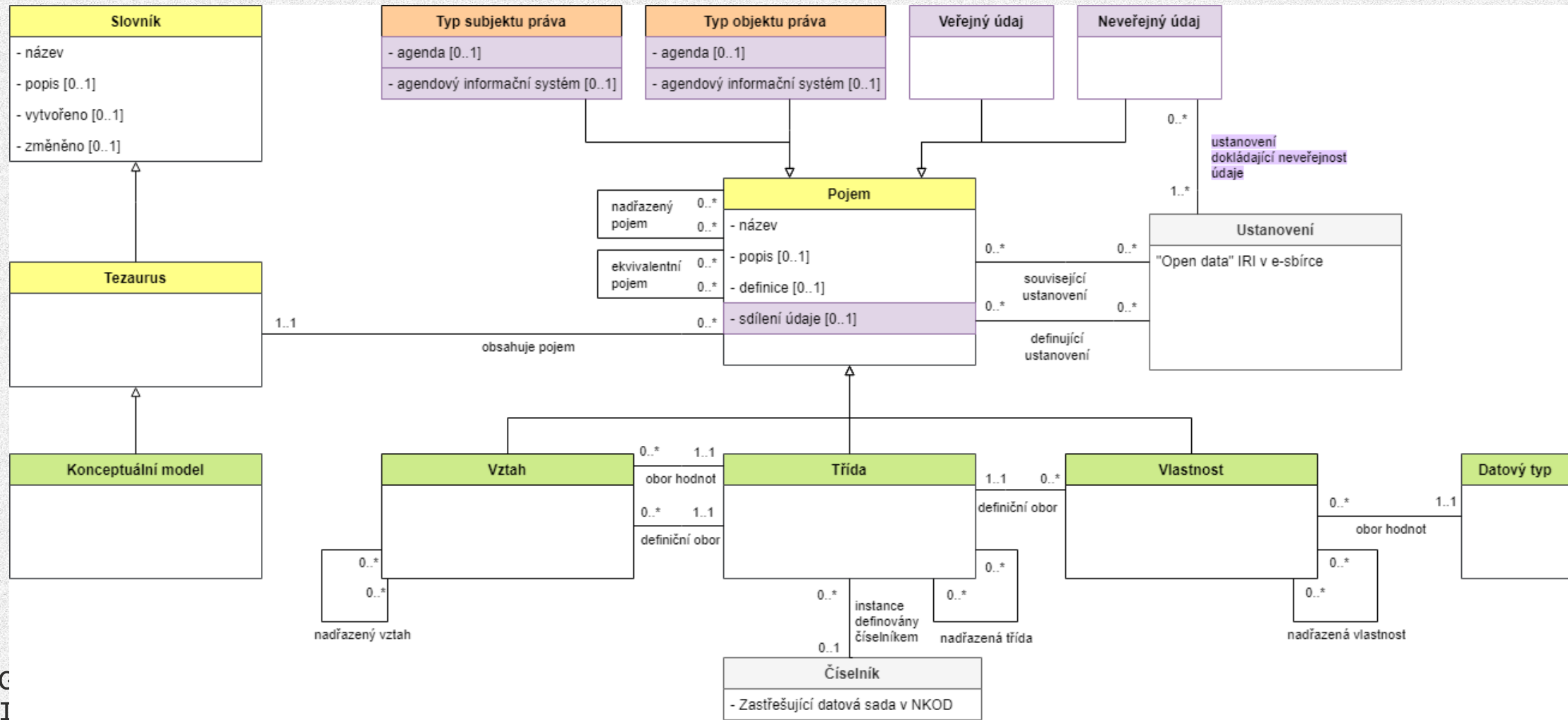

IDENTIFIKÁTOR (IRI)

- Slouží pro rozpoznání již publikovaných pojmů
- Vyplňujte právě tehdy, když se chcete odkázat na publikovaný pojem
- Pro ještě nepublikované pojmy si identifikátor nevymýšlejte!

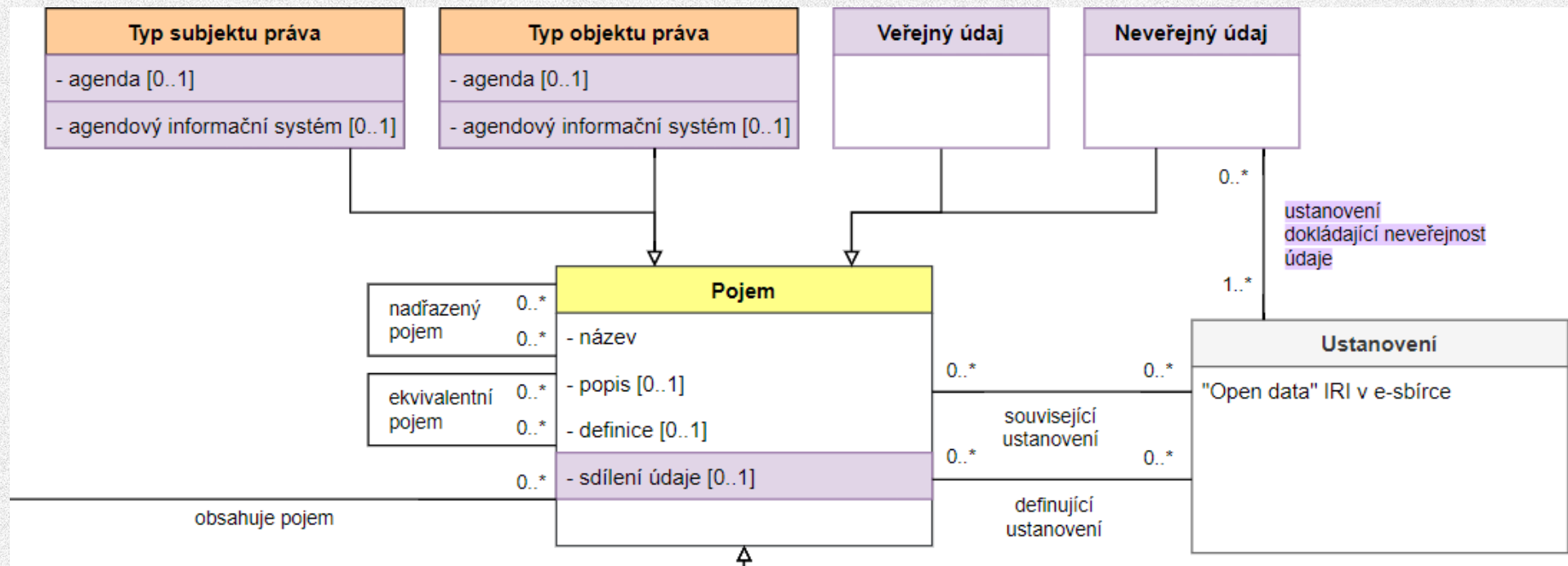

OFN

REGISTR_PRÁV_A_POVINNOSTÍ_

EVIDENCE ÚDAJŮ V RPP

DOPLŇUJÍCÍ CHARAKTERISTIKY

- Agenda
- Agendový informační systém
- Sdíleno v PPDF
- (Ne)veřejnost pojmu
  - Ustanovení dokládající neveřejnost pojmu

WORKSHOP: TVORBA SLOVNÍKU

ZADÁNÍ

- Ve dvojicích si zkusíte vytvořit slovník podle legislativního zdroje
- Na tvorbu dostanete 45 minut
- Budeme vás postupně obcházet
- Na konci prodiskutujeme zajímavé/sporné části slovníků

ZADÁNÍ

Zákon č. 3/2002 Sb.
o církvích a náboženských společnostech

<https://www.e-sbirka.cz/sb/2002/3/2025-01-01>

JAK HODNOTÍME

- Hodnotíme pochopení teorie, ne kompletnost slovníku vůči zdroji
- Alespoň 8 pojmů typu subjekt práva, objekt práva nebo vztah
- Alespoň 4 pojmy typu vlastnost (celkově tedy alespoň 12 pojmů)
- Každý pojem musí obsahovat zdroj a definici ze zákona č. 3/2002 Sb. o církvích a náboženských společnostech
  - <https://www.e-sbirka.cz/sb/2002/3/2025-01-01>
- Můžete dostat až 5 bodů

ODESLÁNÍ SLOVNÍKU K HODNOCENÍ

- Do konce dne odešlete soubor .archimate na e-mail data@dia.gov.cz
  - Předmět: VŠE ADA slovník
  - Nezapomeňte uvést vaše jména!

DĚKUJEME ZA POZORNOST

PROSTOR PRO VAŠE DOTAZY

Více informací:

<https://data.gov.cz>

<https://data.gov.cz/správa-dat>

<https://data.gov.cz/popis-dat>